

Rok 2015

ARCHIWUM
NARODOWE
W KRAKOWIE

Rokiem Jana Długosza

Archiwum Narodowe w Krakowie, sygn. 29/679/114

*600 ROCZNICA URODZIN
WYBITNEGO POLSKIEGO HISTORYKA, GEOGRAFA,
DYPLOMATY I DUCHOWNEGO,
OJCA POLSKIEJ HISTORIOGRAFII I HERALDYKI*

Jan Długosz herbu Wieniawa urodził się 1 grudnia 1415 w Brzeźnicy (w ziemi sieradzkiej), w szlacheckiej rodzinie Beaty (córk Marcina z Borowna) i Jana Długosza z Niedzielska, który za męstwo wykazane podczas bitwy pod Grunwaldem otrzymał starostwo brzeźnickie.

Naukę rozpoczął w 1421 roku w szkole parafialnej w Nowym Korczynie, następnie przez trzy lata studiował w Akademii Krakowskiej, po czym jako notariusz publiczny trafił na dwór biskupa krakowskiego, Zbigniewa Oleśnickiego i został jego zaufanym współpracownikiem. W latach 1433 – 1455 był sekretarzem i kanclerzem, a od 1436 roku kanonikiem krakowskim. Po śmierci Oleśnickiego służył królowi Kazimierzowi Jagiellończykowi. Był też wychowawcą synów królewskich: Władysława, Kazimierza, Jana Olbrachta, Aleksandra, Zygmunta i Fryderyka.

Jako dyplomata uczestniczył w poselstwach zagranicznych: do Rzymu (1449), do Czech (1467), na Węgry (1469), do Wyszegradu (1478), podczas których opowiadał się za „przyłączeniem ziem nadbałtyckich” do Polski. W 1471 roku poprowadził Władysława II Jagiellończyka na koronację do Pragi, nie przyjął jednak wówczas arcybiskupstwa praskiego. Natomiast nominacja na arcybiskupa lwowskiego przyszła już po jego śmierci.

Zmarł 19 maja 1480 roku w Krakowie i został pochowany na Wawelu. W 1880 roku jego szczątki przeniesiono do Krypty Zasłużonych na Skałce.

Archiwum Narodowe w Krakowie, sygn. B-III-353

Długosz napisał wiele rozpraw historycznych. Najśłynniejsze, XII-tomowe *Annales seu cronicae incliti Regni Poloniae* (*Roczniki, czyli kroniki sławnego Królestwa Polskiego*) obejmują historię Polski od najdawniejszych czasów do roku 1480. W skład tego dzieła wchodzi „Chorographia Regni Poloniae”, która jest unikatowym dokumentem ówczesnych czasów, przedstawiającym hydrografię ziem polskich. Długosz wykazał się w tym dziele zdumiewającą wiedzą i wszechstronnością, co stawia go w czołówce polskich uczonych, jako jednego z najwybitniejszych polskich geografów.

Archiwum Narodowe w Krakowie, sygn. 29/679/114

Był fundatorem wiejskich kościołów parafialnych, domów mieszkalnych dla księży, burs studenckich i obiektów klasztornych. Na bocheńszczyźnie fundacją długoszowską był kościół p.w. św. Marii Magdaleny w Szczepanowie, wzniesiony w 1470 roku.

Bochnia i okolice były niejednokrotnie opisane w *Rocznikach*. Wymieniane są: Bochnia, Wiśnicz, Krzeczów, Rzezawa, Kurów, Brzeźnica, Staniątki, Niepołomice, Rajbrot czy opis salin bocheńskich.

przestać nie chcieli, i uważali się za uciążonych, zaprowadził sąd królewski sześciu miast, to jest Krakowa, Sącza, Bochni, Wieliczki, Olkusza i Kazimierza, do którego po ostateczne udawać się mieli orzeczenia od którego nie było już więcej odwołania. Wójta zaś pomianowany chętnie wypełniał, a w sadzeniu ków pod ów czas najwyższy sąd składających. Wójta zaś pomianowany chętnie wypełniał, a w sadzeniu ków pod ów czas najwyższy sąd składających.

Bochnya, oppidum parochialem ecclesiam habens in se, cuius proprietatem et dominium ad serenissimum Poloniae regem pertinet, in quo sales effodiuntur. Item in oppido praefato Bochnya habet monasterium de Mogila quinque macella carnicum perpetua. Item habet monasterium de Mogila alia duo macella carnicum in eodem oppido Bochnya, per consules et cives eidem monasterio donata et solvit Item habet unum speciale macellum carnicum in eodem oppido, per monasterium Mogilense annuatim minuta comparatum, de quo solvuntur monasterio annuatim monasterium Mogilense duo alia macella carnicum partim monasterio in electione hortum item sex

Na zamierz jako dziad narze je z wielką wspa siedzi strze król: go, Opo ny. zawinawszy do Wo łochy i Ruś, opal wszystkie rzeczy potrzebne. Zygmunt zaś król Duński, przewiózłszy się przez morze Bałtyckie (mare Oceanum) przybył do księstwa Słupskiego, z kąd wraz z Bogusławem książęciem Słupskim, powinowatym swoim, i narzeczoną dziewczętą Elżbietą, podejmowany nakładem Kazimierza króla Polskiego, przybył do Krakowa. Ludwik król Węgierski, krótszą mający drogę przez Sącz i Bochnię, zjechał z okazyłem dworem i licznym panów swoich orszakiem. Nakoniec Karol, król Rzymski i Czeski, przebrawszy się przez Szlachtę Kazimierza króla Polskiego praebendae Cracoviensi, et eius canonico, quae vocatur Lazowska, et tenentur eam propriis curribus ducere in horreum a canonico locandum, et solvunt etiam decimam canapi per quatuor iuncturas, et valor decimae aestimatur ad decem et octo marcas. Item in eadem villa sunt duae hortulaniae, habentes agros, et quaelibet solvit pro annuo censu unum fertonem communis pecuniae, et laborat unum diem in septimana pedester. Item in diebus novissimis dedit coenobium de Sthanyantky duos vel citra laneos, ex laneis emethonalibus, ecclesiae parochiali et eius plebano in Brzesznycza; de illis tamen solvit et solvere tenetur decimam manipulem praebendae Cracoviensi, dictae Lazowska. Item ius patronatus ecclesiae praefatae in Brzesznycza pertinet integre ad abbatissam et sanctimoniales in Sthanyanthky. Item villa praefata confinat cum villis Wisznice, Curow, Poramba, Crzczow et cum oppido Bochnya.